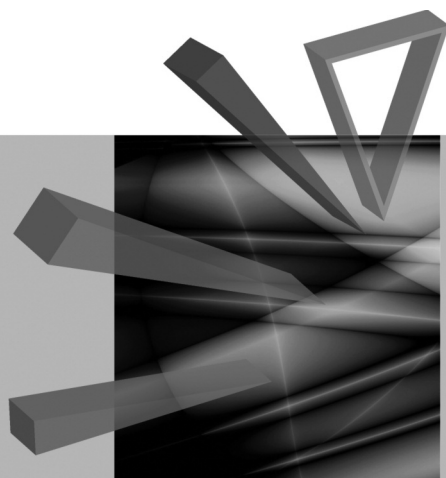

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

243

Gospodarka lokalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi
Ryszard Brol
Andrzej Sztando

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Waldemar Budner, Piotr Bury, Janusz Kot, Danuta Stawasz

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl> oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com, a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-280-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Andrzej Sztando: Cele, priorytety i zadania w planowaniu strategicznym rozwoju lokalnego.....	13
Anna Beata Kawka: Wydatki inwestycyjne jako instrument rozwoju lokalnego gmin	27
Franciszek Adamczuk: Stymulowanie lokalnej przedsiębiorczości na obszarze pogranicza – aspekty instytucjonalne i organizacyjne	35
Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: Koncepcja metody oceny założeń lokalnych strategii rozwoju na przykładzie procesu konsultacji społecznych w powiecie wałbrzyskim	46
Małgorzata Rogowska: Uwarunkowania rozwoju lokalnego na przykładzie powiatu kłodzkiego	54
Hanna Adamska: Efekty rozwoju lokalnego gminy Kostomłoty po przystąpieniu do Unii Europejskiej	63
Tomasz Bąk: Wpływ emigrantów na gospodarkę lokalną w powiecie leżajskim	71
Dariusz Głuszczyk: Lokalny rynek pracy – ocena z wykorzystaniem materiałów statystycznych Banku Danych Lokalnych na przykładzie miasta na prawach powiatu Jelenia Góra	82
Andrzej Sobczyk: Ocena potencjału rozwoju lokalnego na przykładzie miasta Szczecina oraz gmin powiatu polickiego.....	94
Stanisław Korenik: Procesy i ograniczenia w rozwoju współczesnych miast ze szczególnym uwzględnieniem metropolii.....	106
Emilia Konopska-Struś: Funkcje rzemiosła w rozwoju miasta na przykładzie Wrocławia	116
Magdalena Kalisiak-Mędelka: Funkcjonowanie jednostek pomocniczych (osiedli) w Łodzi. Analiza wyników badania pilotażowego	126
Edward Wiśniewski: Zastosowanie metod taksonomicznych oraz gier kooperacyjnych w analizie zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego podregionów województwa zachodniopomorskiego.....	134
Marek Kunasz: Regionalne rozgłoszenie radiowe na rynku radiowym w Polsce	144
Ryszard Broł: Układ terytorialny powiatów – propozycje zmian	153
Katarzyna Cheba, Maja Kiba-Janiak: Wykorzystanie analizy czynnikowej do wielowymiarowej oceny jakości miejskich systemów transportowych na przykładzie miast średniej wielkości w Polsce.....	163

Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Gmina jako kreator i beneficjent wartości nieruchomości	173
Artur Myna: Lokalna infrastruktura techniczna a rozwój budownictwa mieszkaniowego – obszar stykowy miasta i gminy podmiejskiej.....	184
Renata Sosnowska-Noworól: Problemy gospodarki odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi na przykładzie Dolnego Śląska.....	194
Grzegorz Maśloch: Wybrane problemy realizacji inwestycji w jednostkach samorządu terytorialnego przy udziale środków pomocowych Unii Europejskiej	202
Urszula Markowska-Przybyła: Kapitał społeczny w rozwoju regionalnym i lokalnym	212
Katarzyna Przybyła, Alina Kulczyk-Dynowska: Transgraniczne parki narodowe a kapitał społeczny – na przykładzie KPN i KRNP	222
Bożena Kuchmacz: Lokalne grupy działania jako przejaw aktywności kapitału społecznego	229
Marian Oliński: Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi na przykładzie powiatu lidzbarskiego	238
Zbigniew Przybyła, Marian Kachniarz: Instytucjonalne formy współpracy samorządów terytorialnych na przykładzie jeleniogórskiego zespołu miejskiego	249
Jacek Chądzyński: Obszary współpracy gmin z sektorem pozarządowym – prezentacja wybranych wyników badań pilotażowych.....	264
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Wpływ fragmentacji politycznej na współpracę między jednostkami samorządu terytorialnego	273
Zbigniew Grzymała: W poszukiwaniu modelu zarządzania jednostką samorządu terytorialnego	282
Jarosław Hermaszewski: Decyzje finansowe i inwestycyjne w zarządzaniu jednostką samorządu terytorialnego na przykładzie gminy Sława – praktyczne aspekty	296
Sławomir Kłosowski: Zmiany systemów zarządzania mieszkaniowym zasobem gmin w Polsce po roku 2000	307
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Wykorzystanie metody Project Cycle Management w administracji samorządowej	315
Józef Łobocki: Możliwości wykorzystania instytucji partnerstwa publiczno-prywatnego w procesie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego.....	323
Magdalena Mischuk: Elementy stymulacyjne w polityce podatkowej wybranych miast.....	333
Paweł Piątkowski: Dług jednostek samorządu terytorialnego w okresie kryzysowym. Kierunki rozwoju	343
Jacek Sierak: Konstrukcja wskaźników zadłużenia a ocena zdolności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego	352

Tomasz Uryszek: Struktura dochodów gmin w Polsce a ich samodzielność dochodowa.....	362
Wiesława Cieślewicz: Rozwój specjalnych stref ekonomicznych w Polsce ...	372
Tomasz Kołakowski, Andrzej Raszkowski: Badanie efektywności pomocy publicznej udzielonej przez samorządy inwestorom zagranicznym na przykładzie WSSE „INVEST-PARK”	383
Wioleta Palewska: Funkcjonowanie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” w otoczeniu lokalnym – aspekt społeczny (oddziaływanie strefy na wałbrzyski rynek pracy)	398
Maciej Popławski: Wpływ Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na rozwój gospodarczy podregionu legnickiego	406
Andrzej Raszkowski: Promotion mix w strategii promocji miasta.....	417
Elżbieta Nawrocka: Działania innowacyjne podmiotów gospodarczych a problem wiedzy niedoskonałej	426
Dariusz Zawada: Walory użytkowe jako czynnik konkurencyjności miasta	439
Natalia Bartkowiak, Walenty Pocza: Przestrzenne zróżnicowanie aktywności władz lokalnych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na obszarach wiejskich Wielkopolski.....	453
Karol Krajewski: Znaczenie rynków rolnych w rozwoju gospodarki lokalnej i ożywieniu małych miast.....	464
Stefan Zawierucha: Badania ankietowe w procesie identyfikacji struktury funkcjonalnej gminy. Kilka uwag metodologicznych.....	473
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Dynamika rozwoju gmin wiejskich województwa mazowieckiego	484
Jarosław Uglis: Miejsce agroturystyki w dywersyfikacji gospodarki wsi	495
Mirosław Struś, Bogusław Wijatyk: Program Odnowa Wsi jako instrument aktywizacji obszarów wiejskich.....	505
Dagmara Dziewulska, Michał Gawlikowski, Paweł Łazarewicz, Natalia Sochacka: Sondażowa diagnoza jakości administracyjnej obsługi klientów w gminnych strukturach samorządowych na przykładzie Urzędu Miejskiego w Przemkowie	515

Summaries

Andrzej Sztando: Objectives, priorities and tasks in local development strategic planning	26
Anna Beata Kawka: Capital expenditures of communes as an instrument of local development	34
Franciszek Adamczuk: Stimulating of local entrepreneurship on borderland: institutional and organizational aspects	45

Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: The concept of the assessment method of the assumptions of local strategies development on the example of the process of social consultations in Wałbrzych county	53
Małgorzata Rogowska: Determinants of local development on the example of Kłodzko district.....	62
Hanna Adamska: Effects of local development of Kostomłoty community after joining the European Union.....	70
Tomasz Bąk: The impact of economic emigrants on the local economy in Leżajsk county.....	81
Dariusz Głuszczyk: Local labour market – an assessment using statistical data of the Local Data Bank on the example of the city and district of Jelenia Góra.....	93
Andrzej Sobczyk: Evaluation of the potential of local development on the example of Szczecin and Police district.....	105
Stanisław Korenik: Processes and barriers in the development of contemporary cities with special emphasis on metropolis.....	115
Emilia Konopska-Struś: Functions of craft in the development of the city on the example of Wrocław.....	125
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Activity of auxiliary units in Łódź according to their bodies. Analysis of pilot survey.....	133
Edward Wiśniewski: Application of taxonomic methods and cooperation games in the analysis of employment differentiation of subregions of West Pomerania Voivodeship.....	143
Marek Kunasz: Public regional broadcasting stations on the radio market in Poland.....	152
Ryszard Broł: Network of counties – changes proposal.....	162
Katarzyna Cheba, Maja Kiba-Janiak: Use of factor analysis for multidimensional evaluation of quality of city transport systems on the example of medium-sized cities in Poland.....	172
Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Borough as a creator and beneficiary of property value.....	183
Artur Myna: Local technical infrastructure and development of housing construction – the adjoining area of town and rural municipality.....	193
Renata Sosnowska-Noworól: The problem of construction and demolition waste management on the example of Lower Silesia.....	201
Grzegorz Maśloch: Selected problems of the implementation of an investment project in self-government units using the foreign aid budget of the European Union.....	211
Urszula Markowska-Przybyła: Social capital in regional and local development.....	221
Katarzyna Przybyła, Alina Kulczyk-Dynowska: Cross-border national parks and social capital – on the example of KPN and KRNAP.....	228

Bożena Kuchmacz: Local action groups as a manifestation of social capital activity	237
Marian Oliński: Cooperation between local government and non-governmental organizations – Lidzbark county case study	248
Zbigniew Przybyła, Marian Kachniarz: Institutional forms of cooperation of local government on the example of Jelenia Góra urban area.....	263
Jacek Chądzyński: Areas of co-operation between communities and non-governmental sector – presentation of selected results of pilot study.....	272
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Impact of political fragmentation on cooperation among local governments	281
Zbigniew Grzymała: In seeking the model of self-government management	295
Jarosław Hermaszewski: Financial and investment decisions in local government management based on the example of Sława administrative unit – practical aspects	306
Sławomir Kłosowski: Changes of local authorities property management systems after the year 2000	314
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Project cycle management method application in the local government administration	322
Józef Łobocki: The possibilities of the utilization of Public-Private Partnership Tools in the process of managing of local government units	332
Magdalena Miszczuk: Stimulating elements in tax policy of selected cities .	342
Paweł Piątkowski: Public debt of local authorities after crisis. The directions of development.....	351
Jacek Sierak: The construction of indicators of indebtedness and the assessment of the creditworthiness of self-government units	361
Tomasz Uryszek: Revenue structure of communes in Poland and their fiscal autonomy	371
Wiesława Cieślewicz: Special economic zones development in Poland	382
Tomasz Kołakowski, Andrzej Raszkowski: Efficiency analysis of state aid granted by local government to foreign investors located in Wałbrzych SEZ “INVEST-PARK”	397
Wioleta Palewska: Functioning of Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK” in local environment social aspect (the effect of the zone on Wałbrzych labour market).....	405
Maciej Popławski: The influence of Legnica Special Economic Zone on the economic development of the Legnica subregion	416
Andrzej Raszkowski: Promotion mix in the strategy of town promotion.....	425
Elżbieta Nawrocka: Innovative activities of economic entities and problems of imperfect knowledge	438
Dariusz Zawada: Usable qualities as a factor of towns’ competitiveness	452
Natalia Bartkowiak, Walenty Poczta: Activity of local authorities from Wielkopolska Voivodeship in the acquisition of UE funds.....	463

Karol Krajewski: The role of agrifood markets in local market development and the revival of small towns.....	472
Stefan Zawierucha: Survey research in the process of identification of functional structure of commune. Some methodological remarks	483
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Development dynamics of rural communes in Masovian Voivodeship.....	494
Jarosław Uglis: Agritourism in rural economy diversification.....	504
Mirosław Struś, Bogusław Wijatyk: The Revival of the Village as the instrument of country areas activation.....	514
Dagmara Dziewulska, Michał Gawlikowski, Paweł Łazarewicz, Natalia Sochacka: A survey diagnosis of administrative quality of customer service in communal authorities on the example of the municipal office in Przemków	524

Hanna Adamska

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

EFEKTY ROZWOJU LOKALNEGO GMINY KOSTOMŁOTY PO PRZYSTĄPIENIU DO UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie: Celem pracy jest przedstawienie efektów rozwoju lokalnego gminy Kostomłoty po przystąpieniu do UE. Akcesja Polski do struktur UE stworzyła nowe możliwości rozwoju na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Gmina wiejska Kostomłoty skorzystała z tej szansy, ubiegając się o środki z programów unijnych. Umożliwiły one w znacznym stopniu realizację wielu inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, wpływając na poprawę poziomu i jakości życia jej mieszkańców.

Słowa kluczowe: efekty rozwoju, gmina, obszary wiejskie, rozwój lokalny.

1. Wstęp

Rozwój lokalny to złożony proces, przebiegający pod wpływem wielu wzajemnie powiązanych czynników. Dokonuje się on bezpośrednio w trzech płaszczyznach: gospodarki, społeczeństwa i środowiska.

Istnieje wiele definicji określających proces rozwoju lokalnego. Wśród nich najtrafniejsze jest stwierdzenie, że rozwój lokalny jest procesem pozytywnych zmian ilościowych i jakościowych [Feltynowski 2009, s. 139], zmiany te zachodzą na stosunkowo niewielkim obszarze. Według R. Broła o rozwoju lokalnym mówimy wtedy, gdy zharmonizowane i systematyczne działania społeczności lokalnej, władzy samorządowej oraz pozostałych podmiotów funkcjonujących w gminie zmierzają do kreowania nowych i poprawy istniejących walorów użytkowych gminy, tworzenia korzystnych warunków dla lokalnej gospodarki oraz zapewnienia ładu przestrzennego i ekologicznego [Broł 1998, s. 11–15]. Główne cele rozwoju lokalnego sprowadzają się do płaszczyzny społeczno-gospodarczej i skupiają się na zapewnieniu ludności pracy, która umożliwi im zaspokojenie życiowych potrzeb: wyżywienia, mieszkania, bytowania w czystym środowisku, możliwości rozwoju intelektualnego. Rozwój lokalny jest procesem zaplanowanym i koordynowanym, rozciągniętym w czasie, uzależnionym od aktywności społeczności lokalnej, pracochłonnym i nowatorskim, jak również obciążonym pewnym ryzykiem, przez co wymaga inte-

gracji i koordynacji wszystkich czynników biorących w nim udział [Parysek 2001, s. 49–52].

O tempie rozwoju lokalnego poszczególnych obszarów decyduje wiele czynników o charakterze endogennym i egzogennym. Kluczowe znaczenie mają czynniki endogeniczne sprowadzające się do zasobów naturalnych, wytworzonych przez działalność człowieka, instytucje zajmujące się promocją i rozwojem danego obszaru, jego kultura, tradycja i atrakcyjność. Jak podaje Pietrzyk, do najważniejszych czynników rozwoju lokalnego zaliczyć należy istnienie skutecznego przywództwa, zaangażowanie społeczności w podejmowanie decyzji [Pietrzyk 2000, s. 33]. Wśród czynników egzogenicznych determinujących rozwój lokalny bezspornie należy wymienić stan gospodarki państwa, którego pochodną jest skala pozyskiwania dochodu gminy, dotacji i subwencji. W ostatnich latach coraz większego znaczenia nabiera przede wszystkim obcy kapitał. Przystąpienie Polski do struktur Unii Europejskiej dało wiele możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój na szczeblu zarówno lokalnym, jak i regionalnym w niemal wszystkich dziedzinach życia.

Niewystępowanie w ramach określonych terytoriów pewnych czynników wpływających na rozwój staje się jego barierą. Do barier wewnętrznych zaliczyć można: infrastrukturę, zły stan środowiska, słabość ekonomiczną jednostki administracyjnej i podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na danym terytorium, brak zaangażowania przedstawicieli społeczności lokalnej oraz niską jakość kadry zarządzającej, bariery zewnętrzne zaś wynikają z trudnej sytuacji kraju oraz przyjmowanych przez państwo niekorzystnych dla obszarów lokalnych rozwiązań prawno-ustrojowych [Chądzyński i in. 2007, s. 88–89].

Z największymi problemami rozwojowymi borykają się obszary wiejskie. Przez wiele lat w gospodarce lokalnej miały one monofunkcyjne zadania. Obecnie aby mogły zapewnić swój rozwój, muszą rozwijać się wielokierunkowo. Rozwój tych obszarów jest podstawą funkcjonowania ich w gospodarce wolnokonkurencyjnej. Rozwój wielofunkcyjny ma zapewnić możliwości zarobkowania ludności w innych branżach niż rolnictwo, gdyż wiele czynników zmusza rolników do rezygnacji z działalności typowo rolniczej.

Infrastruktura społeczna i ekonomiczna charakteryzująca poszczególne obszary wiejskie może zachęcać do prowadzenia różnych form działalności. Podstawowym zadaniem rozwojowym obszarów wiejskich jest stwarzanie i podnoszenie ich atrakcyjności.

Celem pracy było przedstawienie działań na terenie gminy wiejskiej Kostomłoty przyczyniających się do jej rozwoju.

2. Delimitacja obszaru badawczego

Gmina Kostomłoty położona jest w południowo-zachodniej części Polski, w obrębie Wysoczyzny Średzkiej, między Wrocławiem a Legnicą, i jest jedną z pięciu gmin powiatu Środa Śląska. Przez gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o zna-

czeniu międzynarodowym: autostrada A-4 (Berlin–Wrocław–Lwów), droga krajowa nr 5 (Wrocław–Jelenia Góra–Praga). Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku wymienia te szlaki jako najistotniejsze dla regionu i kraju. W strategiach europejskich Kostomłoty są przystankiem w ramach tzw. Korytarza transportowego łączącego wschodnią i zachodnią Europę. Stanowi ona prawie bezleśny obszar. Grunty leśne to niespełna 5% powierzchni ogólnej, a skupisko większego kompleksu leśnego usytuowane jest w południowej jego części w dolinie rzeki Strzegomki. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 146,3 km², usytuowanych jest w niej 31 wsi zamieszkałych przez około 7 tysięcy mieszkańców. Należy ona do ludzi młodych, gdyż ponad 60% nie przekracza 40. roku życia, a 50% to ludność czynna zawodowo. Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym jest odpływ ludności nasilony w miejscowościach oddalonych od aglomeracji miejskich. Gminę cechuje wybitnie rolniczy charakter. Użytki rolne zajmują obszar ponad 13 tysięcy ha, stanowiąc około 90% jej powierzchni ogólnej. Dominujący udział w strukturze użytków rolnych mają grunty orne (90%).

Typowo rolniczy charakter gminy determinuje działalność podmiotów gospodarczych. Podstawową dziedziną działalności poza rolnictwem jest handel, budownictwo oraz transport i łączność. Handlem zajmuje się ponad 30% wszystkich firm. Przeważają nieduże podmioty gospodarcze zatrudniające poniżej 10 osób, wśród których dominują osoby fizyczne prowadzące własną działalność.

3. Ograniczenia i możliwości rozwoju gminy Kostomłoty

W celu poprawy jakości życia mieszkańców gminy Kostomłoty konieczne są efektywne działania obejmujące wszystkie sfery życia. Realizacja tych działań wiąże się z pewnymi ograniczeniami. Do głównych ograniczeń w sferze społeczno-gospodarczej zaliczyć należy: rozpad funkcji produkcyjnej dawnych ośrodków państwowych gospodarstw rolnych, mała liczba ludności i niewielkie jednostki osadnicze, malejący przyrost naturalny, utrzymujące się ukryte bezrobocie, niekorzystny bilans ruchu migracyjnego, niewielkie dochody ludności, mała aktywność zawodowa, słaba oferta pracodawców, brak specjalistycznej kadry pracowniczej, niska aktywność społeczna, mała liczba placówek kulturalnych i rekreacyjnych. Kolejne ograniczenia obejmują sferę gospodarczo-przestrzenną: niewielki ruch budowlany, brak planu zagospodarowania przestrzennego, niewystarczająca komunikacja publiczna, rozdrobnienie gospodarstw indywidualnych, brak sieci gazowej, niewystarczająca infrastruktura kanalizacyjna, niewielka liczba zakładów przemysłowych, uciążliwość ciężkiego transportu tranzytowego, niewielka oferta terenowa dla dużych inwestycji.

Oprócz występujących ograniczeń rozwoju gminy istnieje również wiele waloarów tego obszaru, które dają jej szanse rozkwitu. W sferze społeczno-ekonomicznej bezspornie zaliczyć należy do nich występowanie zabytków o charakterze regionalnym, młodą i mobilną społeczność, prężnie działające w ostatnich latach władze lokalne, dobry poziom nauczania i dostępność do szkolnictwa podstawowego i gim-

nazjalnego, a także możliwości rozwoju turystyki weekendowej. Możliwości rozwoju widzimy również w sferze gospodarczo-przestrzennej: szlaki komunikacyjne, bliskość aglomeracji miejskiej Wrocławia, korzystne warunki rozwoju dla rolnictwa, zasoby kopaliny, piaski i ropy, występowanie potencjału w postaci obiektów po byłych PGR-ach, istniejąca Strefa Aktywności Gospodarczej oraz znaczące rezerwy potencjalnych terenów inwestycyjnych (obecnie użytkowanych rolniczo). Do możliwości rozwojowych należy zaliczyć też niezdegradowane środowisko naturalne dzięki brakowi przemysłu uciążliwego ekologicznie. Czyste środowisko staje się dzisiaj jednym z podstawowych determinantów rozwoju na całym świecie [*Strategia Rozwoju Gminy Kostomłoty*, s. 44–45].

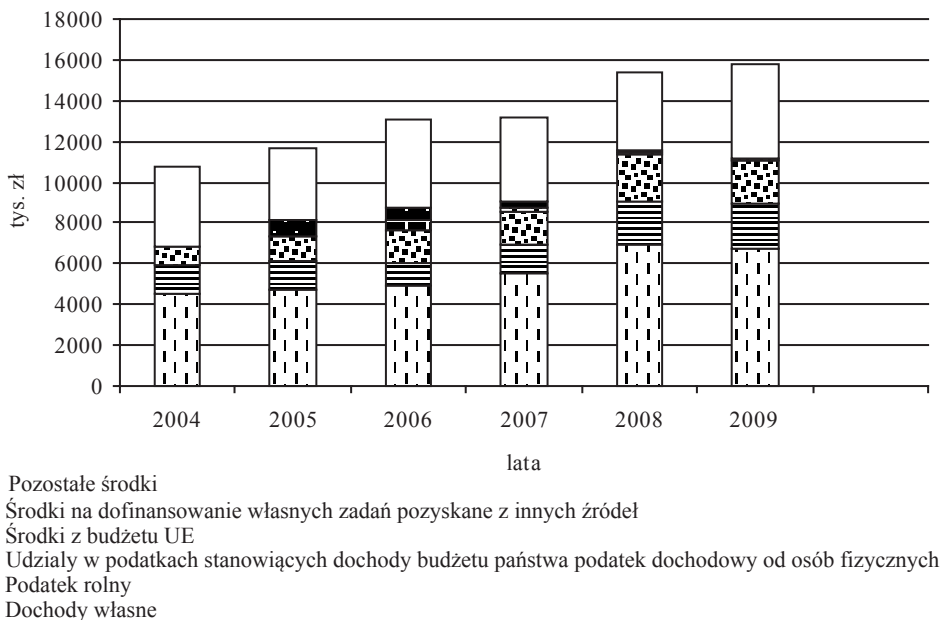
4. Efekty rozwoju lokalnego

Podstawowym zadaniem jednostek samorządu lokalnego jest zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności. Realizacja tego zadania możliwa jest dzięki właściwemu wykorzystaniu zasobów ludzkich oraz poszukiwaniu źródeł zewnętrznych. Zgromadzone środki są szansą realizacji wielu zadań. Na szczeblu gminy odzwierciedleniem posiadanych środków są dochody oraz przychody. Dochody wynikają z należnych lub faktycznych wpływów środków pieniężnych do budżetu, a przychody pochodzą m.in. z zaciągniętych pożyczek. W przypadku deficytu budżetowego pożyczki umożliwiają realizację wielu zadań oraz są elementem pomostowym w oczekiwaniu na środki pochodzące z Unii Europejskiej.

Gmina Kostomłoty od 2004 roku charakteryzuje się systematycznym wzrostem dochodów (rys. 1). Zwiększyły się one z ok. 11 mln zł w 2004 roku do ok. 16 mln zł w 2009 roku, tj. prawie o 50%. Wzrost ten dokonuje się zarówno przez zwiększone dochody własne, podatek rolny, dochodowy od osób fizycznych, jak i środki z budżetu Unii Europejskiej.

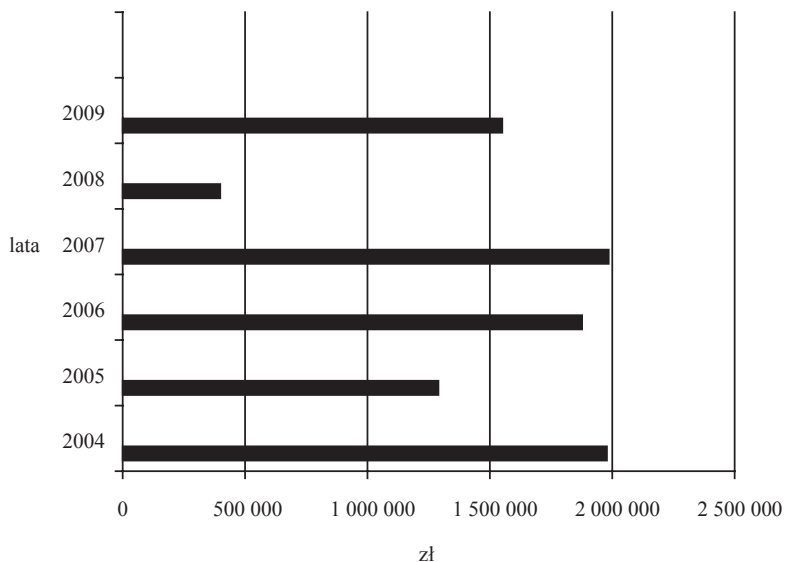
Przychody gminy Kostomłoty w postaci zaciągniętych kredytów umożliwiły sfinansowanie wydatków niemających pokrycia w dochodach. W 2004, 2006 oraz 2007 roku wynosiły one prawie 2 mln zł. Skalę przychodów gminy z tytułu zadłużenia kredytowego ilustruje rys. 2.

Dzięki zaangażowaniu i kreatywności władz lokalnych gmina pozyskała wiele środków z programów unijnych, osiągając sukcesy w skali województwa i kraju. W rankingu, jaki przedstawiła „Rzeczpospolita” za 2009 rok, wśród gmin wiejskich pozyskujących środki unijne Kostomłoty uplasowały się na jednym z czołowych miejsc. W pozyskiwaniu unijnych funduszy na lata 2007–2013 zajęły w województwie dolnośląskim 10 miejsce, gdzie na jednego mieszkańca fundusze te wynosiły 1790 zł, a w Polsce 143 miejsce. Łącznie środki pozyskane z UE wynosiły ponad 12 mln zł. Pochodziły głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego; gmina w ich pozyskiwaniu uplasowała się na 7 miejsce na Dolnym Śląsku oraz 87 w kraju (1763 zł/osobę).

Rys. 1. Dochody gminy Kostomłoty w latach 2004–2009 (tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Rys. 2. Przychody gminy Kostomłoty

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych gminy Kostomłoty.

Po przystąpieniu do Unii Europejskiej gmina realizuje wiele inwestycji, które przyczyniają się do poprawy jakości życia jej mieszkańców.

Główne efekty rozwoju lokalnego skupiają się na rozbudowie i modernizacji elementów związanych z infrastrukturą techniczną i społeczną. Najważniejsze zrealizowane inwestycje i będące w trakcie realizacji przedstawia tab. 1. Większość realizowanych inwestycji była możliwa dzięki pozyskaniu środków zewnętrznych, zwłaszcza z Regionalnego Programu Operacyjnego. Prowadzona na szeroką skalę kanalizacja gminy odbywa się przy udziale środków pochodzących właśnie z tego programu. Kolejne duże przedsięwzięcie to modernizacja Zakładu Usług Medycznych w Kostomłotach, w której – oprócz środków z powyższego programu – partycypował również WFOŚ i GW w kwocie 320 tys. zł. Obecnie jest to obiekt oferujący szeroki zakres usług medycznych w wielu specjalizacjach.

Tabela 1. Ważniejsze inwestycje realizowane w gminie Kostomłoty po przystąpieniu do Unii Europejskiej oraz środki finansowe na ich realizację

Wyszczególnienie	Razem zł	W tym środki zewnętrzne	
		zł	%
Infrastruktura techniczna			
Kanalizacja i modernizacja oczyszczalni ścieków (wsie Siemidrożycze, Chmielów, Wnurów, Wilków Średzki)	13 994 773	9 077 890	64,8
Remont dróg i urządzeń melioracyjnych (Piotrowice, Bogdanów)	225 105	150 000	66,6
Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych Wichrów	454 299	386 154	84,9
Kanalizacja Jarząbkowice, Karczyce. Modernizacja SUW Piotrowice, sieć wodociągowa Kostomłoty wraz z tranzytem do strefy aktywności gospodarczej	5 318 638	2 734 899	51,4
Modernizacja dróg i budowa chodnika w Świdnicy Polskiej	427 000	327 000	76,6
Infrastruktura społeczna			
Modernizacja ZUM w Kostomłotach	2 600 000	1 570 000	60,3
Remont świetlic wiejskich w Karczycach i Bogdanowie	415 358	256 665	61,8
Remont szkół Karczyce, Kostomłoty, Mietków	919 740	729 740	79,3
Centrum Kształcenia Ustawicznego na wsiach	28 472	28 472	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez gminę.

Do pozostałych działań świadczących o rozwoju lokalnym zaliczyć można: remont świetlic wiejskich, remonty dachów na 10 obiektach komunalnych w miejscowościach Budziszów, Jarząbkowice, Jenkowice, Kostomłoty, Osiek, Paździorno, Piotrowice, Zabłoto, Piersno, modernizacje dróg, budowę chodników przy drogach powiatowych i wojewódzkich oraz remont obiektów zabytkowych. Wiele inwestycji

odbywa się dzięki aktywnej postawie społeczności. Przykładem tego są mieszkańcy Siemdrożyc, na wniosek których opiniowano środki unijne na dokończenie budowy świetlicy wiejskiej z PROW 2007–2013 działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Z myślą o najmłodszych mieszkańcach w ramach umowy pomiędzy gminą Kostomłoty a Fundacją Kalos Kai Agathos z projektu EFS współfinansowanego przez UE uruchomiono Małe Przedszkola w Karczycach i Mieczkowie.

Na terenie gminy realizowanych jest również wiele działań prowadzonych bez udziału środków zewnętrznych. Do najważniejszych można zaliczyć: wymianę okien w świetlicach wiejskich, parking przy Urzędzie Gminy, krótkie odcinki sieci wodociągowej, nowe nawierzchnie boisk piłkarskich oraz zakupy inwestycyjne samochodu strażackiego dla OSP w Bogdanowie i wozu asenizacyjnego dla ZGK.

W ostatnim okresie gmina przystąpiła do projektu pod nazwą „Partnerstwa na rzecz rozwoju” w ramach Priorytetu VIII Programu Operacyjnego Kapitału Ludzkiego. W ramach projektu każda zaangażowana gmina zobowiązana jest do nawiązania partnerstwa z lokalnie działającymi organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami. Celem powstałego partnerstwa jest opracowanie i zaktualizowanie Gminnej Strategii Rozwoju, co pozwoli wszystkim grupom podmiotów przystosować się do zmian gospodarczych, zwłaszcza tych wynikających z organizacji EURO 2012. Działania te mają również przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności gminy w województwie i w kraju.

Działania prowadzone na obszarze gminy znalazły uznanie. Uzyskała ona certyfikat Gmina Fair Play 2010. Tytuł ten przyznała kapituła konkursu Krajowej Izby Gospodarczej oraz fundacji Instytutu Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym. Certyfikatem tym szczycą się samorządy stwarzające na swym obszarze warunki do rozwoju działalności inwestycyjnej i gospodarczej.

5. Podsumowanie

Obszary wiejskie borykają się z wieloma problemami. Poziom i jakość życia ich mieszkańców znacznie odbiegają od warunków, jakie panują na terenach zurbanizowanych. Działania prowadzone na terenach wiejskich zmierzają do wyrównania różnic oraz poprawy bytu ich mieszkańców.

Gmina Kostomłoty mimo swojego rolniczego charakteru wykazuje się działaniami na rzecz rozwoju lokalnego. Realizuje wiele inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, co ma wpływ na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Przystąpienie do Unii Europejskiej dało jej ogromną szansę rozwojową. Gmina Kostomłoty skorzystała z możliwości pozyskania środków unijnych, dzięki którym realizowano i realizuje się wiele inwestycji.

Gmina swój rozwój zawdzięcza zaangażowaniu, mądrym i racjonalnym decyzjom władz lokalnych.

Literatura

- Brol R. [1998], *Rozwój lokalny – nowa logika rozwoju gospodarczego*, [w:] *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe AE we Wrocławiu nr 785, Wyd. AE we Wrocławiu, Wrocław.
- Chądzyński J. i in. [2007], *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, CeDeWu, Warszawa.
- Feltynowski M. [2009], *Polityka przestrzenna obszarów wiejskich. W kierunku wielofunkcyjnego rozwoju*, CeDeWu, Warszawa.
- Parysek J. [2001], *Podstawy gospodarki lokalnej*, Wyd. Naukowe UAM, Poznań.
- Pietrzyk I. [2000], *Polityka regionalna UE i regiony w państwach członkowskich*, PWN, Warszawa.
- Strategia Rozwoju Gminy Kostomłoty.*
www.rp.pl.
www.stat.gov.pl.

EFFECTS OF LOCAL DEVELOPMENT OF KOSTOMŁOTY COMMUNITY AFTER JOINING THE EUROPEAN UNION

Summary: The aim of the work is presentation of the effects of local development of Kostomłoty community after joining the European Union. Accession of Poland to the structures of the EU have created new possibilities of the development on national, regional, as well as on local level. Rural community of Kostomłoty made use of this chance applying for financial means from the EU programs. They enabled, at a considerable degree, the realization of numerous investments within the range of technological and social infrastructure, which resulted in the improvement in the level and life quality of its inhabitants.

Keywords: effects of development, community, rural areas, local development.